

УДК: 630*228:633.872(477.44)

**СТАН ПРИРОДНИХ
ДУБОВИХ ЛІСІВ ДП
“БЕРШАДСЬКЕ ЛГ”**

І.С. НЕЙКО, канд. с-г. наук, ст. наук.
співроб.

Ю.А. ЄЛІСАВЕНКО, наук. співроб., ДП
“Вінницька лісова науково-дослідна
станція” УкрНДІЛГА

В.В. МОНАРХ, канд. с-г. наук, ст. викладач,
Вінницький національний аграрний
університет

В статті висвітлено проблематику дослідження стану природних дубових лісів ДП «Бершадське ЛГ», що знаходиться в структурі Вінницького обласного управління лісового та мисливського господарства. В дослідженні зроблено аналіз бази лісовпорядних даних підприємства. В результаті аналізу лісовпорядних даних та візуальних обстежень визначено всі таксаційні показники насінневих та вегетативних лісонасаджень дуба звичайного в межах ДП «Бершадське ЛГ».

Визначено, що природні дубові ліси в структурі лісового фонду підприємства представлені деревостанами вегетативного та насінневого походження. Аналіз даних показує, що існує тенденція до зменшення частки природних лісостанів в межах підприємства. На основі досліджень встановлено, що в природних лісах дуба звичайного майже цілком відсутнє надійне природне відновлення основної лісотвірної породи. Також на основі досліджень встановлено, що в умовах сугруду на ділянках штучних соснових лісів зустрічається дубове поновлення.

Ключові слова: природні ліси, дуб звичайний, насіннєві, вегетативні.

Табл. 5. Рис. 3. Літ. 15.

Постановка проблеми. Збереження та розширене відтворення видового різноманіття природних лісів – є одним із найважливіших аспектів формування стійкого розвитку лісових екосистем. Найбільш важливими для збереження біорізноманіття є природні старовікові лісові екосистеми. Природні корінні дубові ліси Бершадського лісового господарства є важливими осередками біотичного та генетичного різноманіття в регіоні і потребують збереження.

Аналіз останніх публікацій. Проблематиці дубового поновлення в дібровах Лісостепу України присвячено багато класичних праць в галузі лісівництва та лісознавства ще з радянських часів, найбільше з 50-х років [5-7, 10]. В сучасній науковій літературі, яка присвячена питанням лісовідновлення та лісорозведення також присвячено ряд фундаментальних та прикладних праць в яких також розглядаються питання можливості застосування дубового поновлення [2, 4, 12, 15]. Сучасній проблематиці вивчення стану природного відновлення дуба в умовах Правобережного Лісостепу присвячено наукові

праці науковців С.Є. Сендоніна [14], В.В. Левченка [7], Г.П. Іщука [9], О.Г. Василевського, І.С. Нейка, Ю.А. Єлісавенка [2], О.Г. Василевського, Ю.А. Єлісавенка, І.С. Нейка, В.В. Монарх [3], О.Г. Василевського, І.С. Нейка, Ю.А. Єлісавенка М.В. Матусяка [4], М.Г. Румянцев, В.А. Солодовник, В.П. Чигринець [13].

Методика досліджень. Дослідження проводили у природних дубових лісах ДП «Бершадське ЛГ», які мають різні таксаційні показники в умовах свіжої грабової діброви та судіброви. Тимчасові пробні площі (ТПП) закладалися відповідно до загальноприйнятих методик в лісівництві [1, 8] відповідно до СОУ 02.02-37-476:2006 «Площі пробні лісовпорядні. Метод закладання» [11]. Розподіл дубових лісонасаджень за таксаційними показниками вивчали на основі матеріалів повидільної бази лісовпорядних даних ВО «Укрдержліспроект» (станом на 01.01.2012) і обробляли на ноутбуці за допомогою програмного забезпечення Microsoft Office.

Виклад основного матеріалу досліджень. Згідно аналізу матеріалів повидільної бази лісовпорядних даних ВО «Укрдержліспроект» для ДП «Бершадське ЛГ» та окомірних обстежень лісових ділянок нами встановлено, що природні дубові ліси підприємства є насінневого (природного) та вегетативного походження. Інформація щодо походження дубових лісостанів наведена на рис. 1.

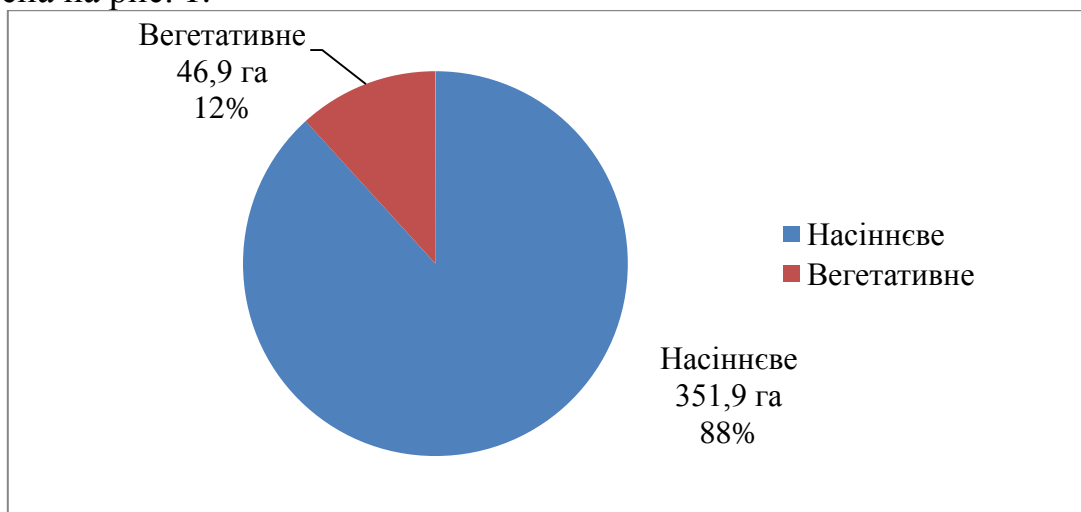

Рис. 1. Походження природних дубових лісів ДП «Бершадське ЛГ»

Джерело: сформовано на основі власних досліджень

За даними рис. 1. природні дубові ліси в межах лісового фонду ДП «Бершадське ЛГ» є переважно насінневого походження. Загальна площа таких деревостанів складає 351,9 га (88%). Площа лісонасаджень порослевого походження є значно меншою та становить 46,9 га (12%).

Також встановлено, що природні лісові масиви підприємства за участі дуба звичайного відносяться до різних типів лісу та зростають в різних лісорослинних умовах. Дані щодо розподілу природних дубових лісів за їх типами наведено на (рис. 2).

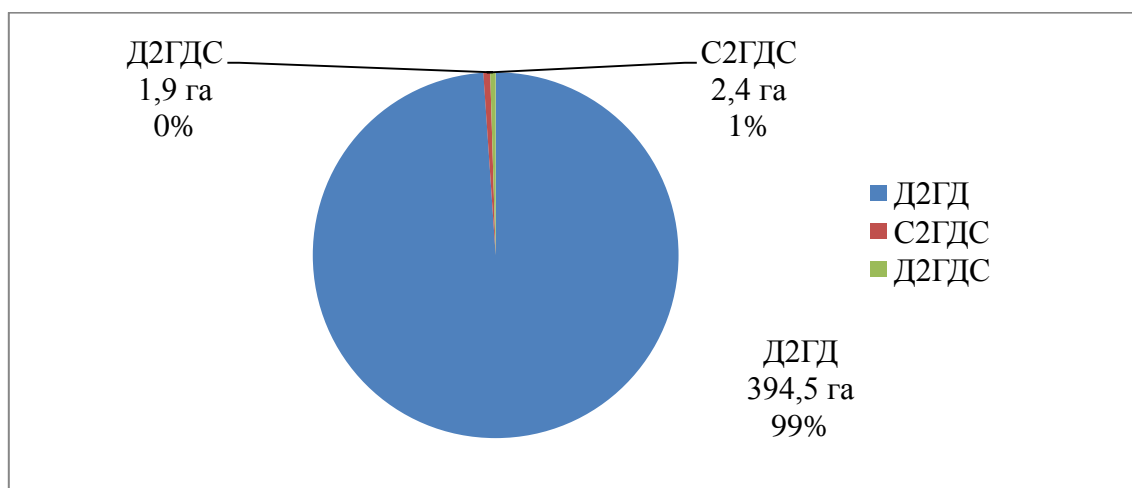

Рис. 2. *Типи лісу природних дубових лісостанів ДП “Бершадське ЛГ”*
Джерело: сформовано на основі власних досліджень

За даними рис. 2. природні дубові ліси переважно представлені свіжою грабовою дубровою (Д2ГД). Частка цього типу лісу складає 99% (394,5 га). Незначні площі представлені свіжим грабово-сосновим сугрудом (С2ГДС) – 2,4 га (1%) та свіжою грабовою дубровою із дубом скельним (Д2ГДС) – 1,9 га.

Природні дубові ліси у межах підприємства зустрічаються у широкому віковому діапазоні. У (табл. 1) наведено дані щодо розподілу дубових деревостанів природного походження за класами віку.

Таблиця 1

Розподіл дубових лісонасаджень природного походження за класами віку в умовах ДП “Бершадське ЛГ”

Класи віку	Середній склад деревостанів	Площа, га	Середній бонітет	Середня повнота	Загальний запас, м ³	Середній запас м ³ на га	Середній приріст, м ³ /га
2	9С31ДЗ	2,6	2	0,60	230	88,0	3,5
5	6С32ДЗ1Я31ГЗ	2,4	1	0,70	390	162,0	3,6
6	6Д33Г32ЯЛЄ	7,3	1	0,70	1460	200,0	3,6
8	6Я33ДЗ1ГЗ	52,6	2	0,70	14660	278,7	3,7
9	6Д32Я31Г31ЛПД	35,7	2	0,70	9196	257,6	3,0
10	6Д32Я31Г31ЛПД	191,8	2	0,70	55967	291,8	3,1
11	7Д32Я31ГЗ	34,7	2	0,70	11680	336,6	3,2
12	6Д32Я31Г31КЛП	3,2	2	0,65	944	295,0	2,7
13	4Д33Я32Г31КЛГ	58,3	2	0,70	19882	340,0	3,0
14	4Д34Я32ГЗ	8,8	2	0,78	3168	360,0	2,9
23	6Д34ЯЗ	1,4	3	0,50	364	260,0	1,2
Всього/середнє		398,8	1,9	0,67	118463	280,0	3,0

Джерело: сформовано на основі власних досліджень

Згідно даних таблиці 1 в межах підприємства наявні деревостани від 2-го до 23-го класу віку. За розподілом дубових лісонасаджень за класами віку найбільша їх площа 191,8 га зосереджена у віковому діапазоні 90-10 років.

Найменші площі природних дубових лісостанів 23-го, 2-го та 5-го класів віку (1,4-2,6 га). Перестійні насадження 23-го класу віку відрізняються зниженням середньої повноти (до 0,5). Найбільші запаси сконцентровані у 10-му класі віку – 55967 м³. Значні загальні запаси деревостанів 13-го та 8-го класів віку (19882 м³ та 14660 м³ відповідно). Середній запас коливається від 190 м³ у 2-му класі віку. Кульмінація середнього приросту відмічається у 8-му класі віку, у якому середній приріст досягає максимуму – 3,7 м³/га.

Природні деревостани різняться за часткою дуба у складі лісонасаджень. Інформація щодо частки дуба в складі лісонасаджень наведена в (табл. 2).

Таблиця 2

Розподіл лісонасаджень за часткою дуба у складі дубових деревостанів природного походження в умовах ДП “Бершадське ЛГ”

Частка дуба у складі (одиниць)	Середній вік насаджень	Площа, га	Середній бонітет	Середня повнота	Загальний запас	Середній запас на га	Середній приріст, м ³ /га
9-10	86	45,6	2	0,65	11514	252,5	2,9
7-8	96	3,4	2	0,70	974,44	286,6	2,9
6-5	109	98,4	2	0,69	28447,44	289,1	2,6
4-3	100	232,2	2	0,72	67338	290,0	2,9
2-1	71	19,2	1,6	0,71	5802,24	302,2	4,2
Всього/середнє	92,6	398,8	1,92	0,69	114076,1	284,08	3,1

Джерело: сформовано на основі власних досліджень

Згідно даних табл. 2 розподіл лісонасаджень за участі дуба у складі дубових деревостанів природного походження в умовах підприємства вказує на зростання його частки у віці 80-90 років. У цьому віковому діапазоні дольова участь дуба у складі природних дубових лісостанів сягає 9-10 одиниць. Зниження частки дуба спостерігається у 100-річних насадженнях. При цьому дуб складає 3-4 одиниці. Найнижча дольова участь дуба у 70-річних насадженнях – 1-2 одиниці.

Природні деревостани дуба звичайного характеризуються переважаючим 2-м класом бонітету. Дані щодо розподілу лісонасаджень за бонітетами наведено у (табл. 3).

Таблиця 3

Розподіл дубових лісонасаджень природного походження за бонітетами в умовах ДП “Бершадське ЛГ”

Бонітет	Середній склад деревостанів	Середній вік, років	Площа, га	Середня повнота	Загальний запас, м ³	Середній запас на га м ³ /га	Середній приріст, м ³ /га
I-II	5Д32Я31Г31ЛПД	89	382,5	0,70	109854	287,2	3,2
III-IV	5Д33Я32Г3	138	16,3	0,64	4009,8	246,0	1,7

Джерело: сформовано на основі власних досліджень

За даними таблиці 3 переважаючими є природні дубові насадження 1-2 класів бонітету. Середній вік таких лісонасаджень складає 89 років. Площа лісонасаджень – 382 га, середній запас 287 м³/га, середній приріст – 3,2 м³/га. Насадження 3-4 бонітетів переважно старшого віку (середній вік – 140 р.). Площа таких лісонасаджень становить 16,3 га, середній запас 246 м³/га, середній приріст – 1,7 м³/га.

Середня повнота природних лісонасаджень складає 0,70. Дані щодо розподілу лісонасаджень за повнотою наведені у (табл. 4).

Таблиця 4

Розподіл дубових лісонасаджень природного походження за повнотою в умовах ДП “Бершадське ЛГ”

Повнота	Середній склад деревостанів	Середній вік, років	Площа, га	Середній бонітет	Загальний запас, м ³	Середній запас на га м ³ /га	Середній приріст, м ³ /га
0,5-0,6	7Д32Я31ГЗ	102	25,4	2,2	6579	259	2,5
0,7-0,8	5Д32Я31ДС2ГЗ	90	370,4	1,9	104305	282	3,1
0,9-1,0	4Д34Я32ГЗ	140	3,0	2,0	1350	450	3,2

Джерело: сформовано на основі власних досліджень

Згідно даних таблиці 4 розподіл лісонасаджень за повнотою вказує на переважання середньо-повнотних деревостанів (0,7-0,8). Загальна площа таких лісонасаджень становить 1370,4 га. Переважно це 90-річні насадження, середній запас яких становить 282 м³. Найменші площі займають високоповнотні насадження 140-річного віку (3,0 га), середній запас таких лісонасаджень складає 450 м³.

Динаміка запасів модальних та оптимальних запасів природних дубових лісостанів ДП “Бершадське ЛГ” показана на (рис. 3).

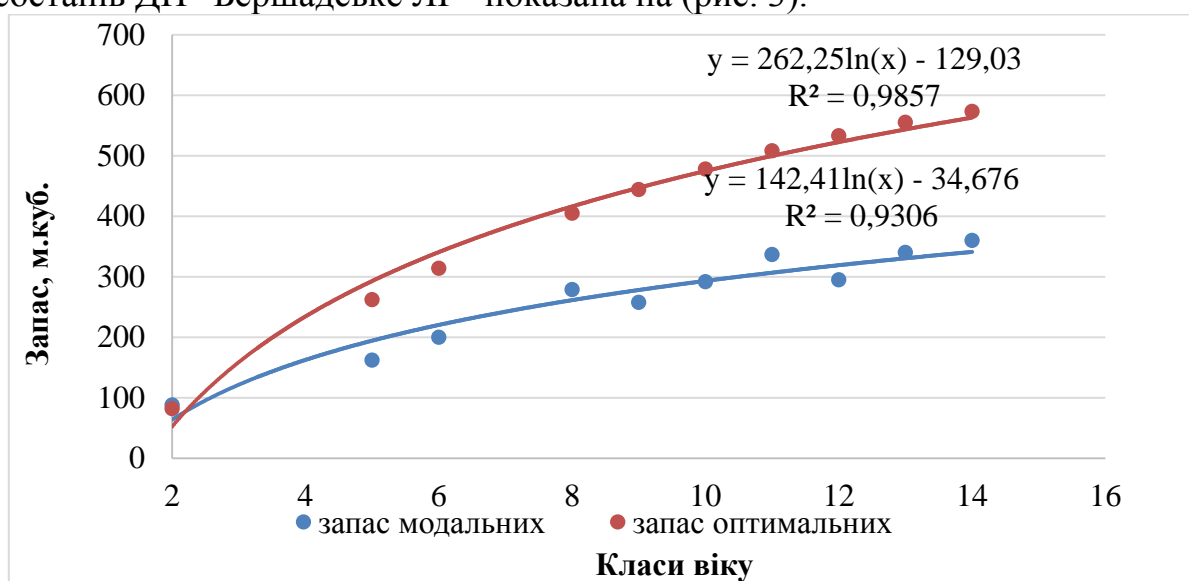

Рис. 3. Динаміка запасів модальних та оптимальних запасів природних дубових лісостанів ДП “Бершадське ЛГ”

Джерело: сформовано на основі власних досліджень

На рис. 3. показано, що найбільш значні розходження середніх запасів модальних та оптимальних лісонасаджень спостерігаються у пристигаючих та стиглих деревостанах. Різниця у запасах спостерігається починаючи уже із 2-го класу віку. Нами проведено аналіз лісотаксаційних матеріалів на предмет наявності природного відновлення дуба на ділянках лісу, де раніше були природні ліси за участю дуба, а сьогодні на них лісові культури сосни. У (табл. 5) наведена інформація стосовно ділянок лісонасаджень із наявним підростом дуба звичайного.

Таблиця 5

Таксаційна характеристика дубових деревостанів природного походження із наявним підростом дуба у насадженні

Кв/відділ	Площа, га	Склад насадження	Вік, років	Висота, м	Діаметр, см	Бонітет	Повнота	Запас на 1 га	ТЛУ	Підріст		
										склад	вік	густота, тис. шт./га
Ободівське лісництво												
1/3	2,5	10СЗ	128	26	52	2	0,40	250	СЗГДС	ЗДЗ2АКБЗЧШ2 ГЗ	30	4,0
1/8	0,3	10СЗ+ВЛЧ	36	17	24	1а	0,60	280	С2ГДС	5ДЗ5КЛЯ	20	5,0
1/12	24,5	10СЗ+АКБ	131	26	44	2	0,40	260	СЗГДС	4ДЗ3ГЗЗЧШ	15	4,0
1/13	10,0	10СЗ+ЧШ+ГЗ	131	27	52	2	0,50	280	СЗГДС	5ГЗ2ДЗЗКЛЯ	20	4,0

Джерело: сформовано на основі власних досліджень

За даними таблиці 5 незначна частка дубового підросту зосереджена переважно у сугрудових типах лісу. Зокрема, 3-4 одиниці дуба віком 15-20 років виявлено у вологій грабовій судіброві. При цьому густина природного відновлення становить 2-5 одиниць.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Природні дубові ліси ДП “Бершадське ЛГ” переважно представлені свіжою грабовою дібровою (Д2ГД). Частка цього типу лісу складає 99% (394,5 га). Незначні площі представлені свіжим грабово-сосновим сугрудом – 2,4 га (1%) та свіжою грабовою дібровою із дубом скельним – 1,9 га.

Дубові насадження природного походження переважно насінневі. Загальна площа таких деревостанів складає 351,9 га (88%). Площа лісонасаджень порослевого походження є значно меншою та становить 46,9 га (12%).

За розподілом дубових лісонасаджень за класами віку найбільша їх площа 191,8 га зосереджена у віковому діапазоні 90-100 років (9-10 одиниць). Зниження частки дуба спостерігається у 100-110-річних насадженнях – 3-4 одиниці. Найнижча дольова участь дуба у 70-річних насадженнях – 1-2 одиниці. Розподіл лісонасаджень за повнотою вказує на переважання середньо-повнотних деревостанів (0,7-0,8). Загальна площа таких лісонасаджень становить 370,4 га. Переважно це 90-річні насадження, середній запас яких

становить 282 м³. Найменші площі займають високо-повнотні насадження 140-річного віку (3,0 га), середній запас таких лісонасаджень складає 450 м³.

Переважаючими є природні дубові насадження 1-2 класів бонітету. Середній вік таких лісонасаджень складає 89 років. Площа лісонасаджень – 382 га, середній запас 287 м³/га, середній приріст – 3,2 м³/га. Насадження 3-4 бонітетів переважно старшого віку (середній вік – 140 р.). Площа таких лісонасаджень становить 16,3 га, середній запас 246 м³/га, середній приріст – 1,7 м³/га.

Найбільш значні розходження середніх запасів модальних та оптимальних природних лісостанів дуба спостерігаються у пристигаючих та стиглих деревостанах. Різниця у запасах спостерігається починаючи уже із 2-го класу бонітету. Незначна частка дубового підросту зосереджена переважно у сугрудових типах лісу. Зокрема, 3-4 одиниці дуба віком 15-20 років виявлено у вологій грабовій судіброві. При цьому густина природного відновлення становить 4-5 одиниць.

Список використаної літератури

1. Анучин Н.П. Лесная таксация. М.: Лесн. пром-сть, 1982. 552 с.
2. Василевський О.Г. Оцінювання стану природного відновлення дубово-ялинових деревостанів після проведення рубань формування та оздоровлення лісів. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.1. С. 81-86.
3. Василевський О.Г., Єлісавенко Ю.А., Нейко І.С., Монарх В.В. Сучасний стан природних деревостанів дуба ДП «Вінницьке ЛГ». *Збірник наукових праць. Сільське господарство та лісівництво*. 2017. №7 (Том 1). С. 129-139.
4. Василевський О.Г., Нейко І.С., Єлісавенко Ю.А., Матусяк М.В. Характеристика структури та лісовідновних процесів природних лісостанів дуба ДП «Крижопільське ЛГ». *Збірник наукових праць. Сільське господарство та лісівництво*. 2018. №10. С. 19-29.
5. Жуков А.Б. Дубравы УРСР и способы их восстановления. В кн. «Дубравы СССР» Т. 1. Л., ГЛБИ, 1949. 400 с.
6. Діденко М.М. Стан дубового поновлення під наметом лісу в Лівобережному Лісостепу. *Лісівництво і агролісомеліорація*. 2018. Вип. 132. С. 25-34.
7. Левченко В.В. Природне насінневе лісовідновлення у свіжих дібровах північної частини Правобережного Лісостепу: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: 06.03.03. – Лісознавство і лісівництво. Київ, 2006. 19 с.
8. Нормативно-справочные материалы для таксации лесов Украины и Молдавии. Киев: Урожай, 1987. 560 с.
9. Іщук Г.П. Природне відновлення дуба і граба під наметом лісонасаджень та на зрубках на ДП «Корсунь-Шевченківське лісове господарство». *Науковий вісник НЛТУ України*. 2017. Т. 27. № 1. С. 15-18.
10. Изюмский П.П., Молотков П.И., Ромашов Н.В. Лиственные леса УССР. Харьков: Вища школа. 1978. 184 с.

11. Площі пробні лісовпорядні. Метод закладання : СОУ 02.02-37-476:2006.– Чинний від 2007-05-01]. К. : Мінагрополітики України, 2006. 32 с. (Стандарт організації України)

12. Пятницкий С.С., Изюмский П.П. Леса Украинской ССР. Леса СССР. Т.33. М.: Наука, 1966. 232 с.

13. Румянцев М.Г., Солодовник В.А., Чигринець В.П., Луначевський Л.С. Особливості формування і відтворення природних лісостанів дуба звичайного Лівобережного Лісостепу України. *Лісівництво і агролісомеліорація*. 2016. Вип. 128. С. 63-73.

14. Сендонін С.Є. Динаміка природного насінневого відновлення дуба звичайного (*Quercus robur* L.) у свіжих дібровах південної частини Правобережного Лісостепу залежно від комплексу абіотичних факторів: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: 06.03.03. – Лісознавство і лісівництво. К., 2009. 20 с.

15. Ткач В.П. Сучасний стан природних лісостанів дуба звичайного Лівобережного Лісостепу України. *Лісівництво і агролісомеліорація*. 2009. Вип. 116. С. 79-84.

Список використаної літератури у транслітерації / References

1. Anuchyn N.P. (1982). Lesnaia taksatsyia [*Forest taxation*]. М. : Lesn. prom-st. [in Russian].

2. Vasylevskiy O.H. (2011). Otsiniuvannia stanu pryrodnoho ponovlennia dubovo-yalynovykh derevostaniv pislia provedennia ruban formuvannia ta ozdorovlennia lisiv [*Estimation of the condition of natural recovery of oak and spruce stands after the formation of the forests formation and rehabilitation*]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. – Scientific herald NLTU of Ukraine*. Issue. 21.1. 81-86. [in Ukrainian].

3. Vasylevskiy O.H., Yelisavenko Y.A., Neiko I.S., Monarkh V.V. (2017). Suchasnyi stan pryrodnykh dubovykh derevostaniv DP «Vinnitsia forestry» [*The current state of the natural oak woodlands of the state enterprise «Vinnitsa forestry*]. *Zbirnyk naukovykh pracz. Silske gospodarstvo ta lisivnyctvo – Collection of scientific works. Agriculture and forestry*. 7. Vol.1 129-139. [in Ukrainian].

4. Vasilevsky O.G. Neiko I.S., Yelisavenko Yu.A., Matusyak M.V. (2018). Kharakterystyka struktury ta lisovidnovnykh protsesiv pryrodnykh lisostaniv duba DP «Kryzhopil'ske LH» [*Characteristics of the structure and forest-dependent processes of oak natural forests SE "Kryzhopil forestry*]. *Zbirnyk naukovykh pracz. Silske gospodarstvo ta lisivnyctvo – Collection of scientific works. Agriculture and forestry*. 10. 19-29.

5. Zhukov A.B. (1949). Dubravy URSSR y sposoby ykh vosstanovleniya. V kn. «Dubravy SSSR» [*Oak wood USSR and ways of their restoration. In the book "Oak wood USSR"*]. Vol.1. L., HLBY. 400. [in Russian].

6. Didenko M.M. (2018). Stan pryrodnoho ponovlennia duba zvychainoho pid nametom lisu v Livoberezhnomu Lisostepu [*Condition of the oak repair under the*

tent of the forest in the Left Bank Forest-steppe]. *Lisivnytstvo i ahrolisomelioratsiia – Forestry and agroforestry*. Kharkiv: Uriffm. Issue. 132. 25-34. [in Ukrainian].

7. Levchenko V.V. (2006). Pryrodne nasinnieve lisopovlennia u svizhykh dibrovakh pivnichnoi chastyny Pravoberezhnogo Lisostepu [*Natural seed reforestation in fresh otters of the northern part of the Right Bank Forest-steppe*]: avtoref. dys. ... na zdobuttia nauk. stupenya kand. s.-g. nauk: 06.03.03. – Lisoznavstvo i lisivnytstvo. Kyiv. [in Ukrainian].

8. Normatyvno-spravochne materyalu dlia taksatsyy lesov Ukraynu y Moldavyi. (1987). [*Normative reference materials for taxation of forests of Ukraine and Moldova*]. Kyev: Urozhai. [in Russian].

9. Ishchuk H.P. (2017). Pryrodne povlennia duba i hraba pid nametom nasadzhen ta na zrubakh na DP «Korsun-Shevchenkivske lisove hospodarstvo». [*Natural restoration of oak and hornbeam under the tent of afforestation and logs at the State Enterprise "Korsun-Shevchenkiv forestry"*]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy - Scientific herald NLTU of Ukraine*. Vols. 27.1. 15-18. [in Ukrainian].

10. Yziunskyi P.P., Molotkov P.Y., Romashov N.V. (1978). Lystvennye lesa USSR. [*Deciduous forests of the USSR*]. Kharkov: Higher school. 184 . [in Russian].

11. Ploshchi probni lisovporiadni (2006). Metod zakladannia [*Square trial forest management. Method of laying*]: SOU 02.02-37-476:2006. Chynnyi vid 2007-05-01]. K. : Minahropolityky Ukrainy (Standart orhanizatsii Ukrainy). [in Ukrainian].

12. Piatnytskyi S.S., Yziunskyi P.P. (1966). Lesa Ukraynskoi SSSR. Lesa SSSR. [*Forests of the Ukrainian USSR. Forests of the USSR. Vols.33*]. M.: Nauka. [in Russian].

13. Rumiantsev M.H., Solodovnyk V.A., Chyhrynets V.P., Lunachevskyi L.S. (2016). Osoblyvosti formuvannia i vidtvorennia pryrodnykh lisostaniv duba zvychainoho Livoberezhnogo Lisostepu Ukrainy [*Features of the formation and reproduction of natural forest plantations of the ordinary Left-bank Forest-steppe Ukraine*]. *Lisivnytstvo i ahrolisomelioratsiia – Forestry and agroforestry*. Kharkiv: Uriffm. Issue. 128. 63-73. [in Ukrainian].

14. Sendonin S.Ie. (2009). Dynamika pryrodnoho nasinnievoho povlennia duba zvychainoho (*Quercus robur* L.) u svizhykh dibrovakh pivdennoi chastyny Pravoberezhnogo Lisostepu zalezho vid kompleksu abiotychnykh faktoriv [*Dynamics of natural seed restoration of ordinary oak (Quercus robur L.) in fresh otters of the southern part of the Right Bank Forest-step depending on the complex of abiotic factors*]: avtoref. dys. ... na zdobuttia nauk. stupenya kand. s.-g. nauk: 06.03.03. – Lisoznavstvo i lisivnytstvo. K. [in Ukrainian].

15. Tkach V.P. (2009). Suchasnyi stan pryrodnykh lisostaniv duba zvychainoho Livoberezhnogo Lisostepu Ukrainy. [*The current state of the natural forests of the oak forest of the Left-Bank Forest-steppe of Ukraine*]. *Lisivnytstvo i ahrolisomelioratsiia - Collection of scientific works. Agriculture and forestry*. Kharkiv: Uriffm. Vol. 116. 79-84.

АННОТАЦИЯ
СОСТОЯНИЕ ПРИРОДНЫХ ДУБОВЫХ ЛЕСОВ ГП
«БЕРШАДСКОЕ ЛХ»

В статье показано проблематику исследования состояния природных дубовых лесов ГП «Бершадское ЛХ», находящееся в структуре Винницкого областного управления лесного и охотничьего хозяйства. В исследовании сделан анализ поведельной базы данных лесоустройства предприятия. В результате анализа данных лесоустройства и визуальных обследований были определены все таксационные показатели семенных и вегетативных насаждений дуба обыкновенного в пределах ГП «Бершадское ЛХ».

Определено, что природные дубовые леса в структуре лесного фонда предприятия представлены древостоями вегетативного и семенного происхождения. На основе исследований установлено, что в пределах предприятия имеющиеся древостой от 2-го до 23-го класса возраста. Анализ данных показывает, что существует тенденция к уменьшению доли природных древостоев в пределах предприятия. На основе исследований установлено, что в естественных древостоях дуба обыкновенного почти полностью отсутствует надежное естественное возобновление основной лесобразующей породы. Также на основе исследований установлено, что в условиях сугруда на участках искусственных сосновых лесов встречается естественное возобновление дуба обыкновенного. Основным результатом исследования является анализ структуры лесовосстановительных процессов природных дубовых древостоев, который показывает, что для дальнейшего лесовосстановления и устойчивого лесопользования необходимо создавать лесные культуры, отвечающие естественным дубовым древостоям по составу древесных пород.

***Ключевые слова:** естественные леса, дуб обыкновенный, семенные, вегетативные.*

Табл. 5. Рис. 3. Лит. 15.

ANNOTATION
STATE OF NATURAL OAK FORESTS OF BERSHAD FORESTRY

The article deals with the problems of the study of the natural oak forests state of the state enterprise "Bershad forestry", which is located in the structure of the Vinnytsia Regional Department of Forestry and Hunting. The research carried out an analysis of the company's logging database. As a result of the analysis of the data of forest management and visual inspections, all tax indicators of the seed and vegetative oak plantations of the ordinary within the Bershad forestry were determined.

It is determined that natural oak forests in the structure of the forest fund of the enterprise are represented by vegetative and vegetative vegetation and seed origin. On the basis of the research it was established that within the enterprise there are tree stands from the 2nd to the 23rd grade. Analysis of the data shows that there is a

tendency to reduce the share of natural forest stands within the enterprise. On the basis of researches it was established that in natural forest plantations of oak, almost completely there is no reliable natural renewal of the basic forestry breed. Also, on the basis of researches, it was found that in the conditions of a sudorad on the areas of artificial pine forests there is a natural renewal of oak. The main result of the study is the analysis of the structure of the forest-dependent processes of natural oak forests, which shows that for further forest rehabilitation and non-exhaust forest use, it is necessary to create forest crops that correspond to the natural oak forests according to the composition of wood species.

Keywords: *natural forests, common oak, seed, vegetative.*

Tabl. 5. Fig. 3. Lit. 15.

Інформація про авторів

Монарх Вероніка Валентинівна – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри садово-паркового господарства, садівництва та виноградарства Вінницького національного аграрного університету (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: monarhinya@ukr.net).

Нейко Ігор Степанович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри садово-паркового господарства, садівництва та виноградарства Вінницького національного аграрного університету (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3. e-mail: ihor_neuko@ukr.net).

Слісавенко Юрій Анатолійович – науковий співробітник ДП «Вінницька лісова науково-дослідна станція» УкрНДІЛГА (21036, м. Вінниця, вул. Максимовича, 39. e-mail: yelis2009@ukr.net).

Монарх Вероника Валентиновна – кандидат сільськогосподарських наук, старший преподаватель кафедри садово-паркового господарства, садоводства и виноградарства Винницького национального аграрного университета (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3 e-mail: monarhinya@ukr.net).

Нейко Игорь Степанович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри садово-паркового господарства, садоводства и виноградарства Винницького национального аграрного университета (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3. e-mail: vinforvn@ukr.net).

Елисавенко Юрий Анатольевич – младший научный сотрудник ГП «Винницкая лесная научно-исследовательская станция» (21036, г. Винница, ул. Максимовича, 39. e-mail: yelis2009@ukr.net).

Monarkh Veronika Valentynivna – Candidate of Agricultural Sciences, Senior Lecturer of the Department of Landscape Management, Horticulture and Viniculture, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, Soniachna Str. 3, 3 e-mail: monarhinya@ukr.net).

Neiko Ihor Stepanovych – Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor of the Department of Landscape Gardening, Horticulture and Viticulture, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, Soniachna Str.3, e-mail: vinforvn@ukr.net)

Yelisavenko Yurii Anatoliyovych – Senior Researcher of SE «Vinnytsia Forest Research Station» (21036, Vinnytsia, Maksimovicha st., 39., e-mail: yelis2009@ukr.net).